

Войтовський Валентин Сергійович, докторант кафедри адміністративно-правових дисциплін навчально-наукового інституту права та психології НАВС

ВETERАНСЬКА ПОЛІТИКА В СИСТЕМІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ: ПУБЛІЧНО- АДМІНІСТРАТИВНИЙ ТА ЕКОНОМІЧНИЙ ВИМІРИ

Публічне адміністрування слід розглядати як ширшу за змістом категорію, у межах якої державне управління виступає її складовим елементом та окремою формою реалізації владно-управлінської діяльності.

У доктрині адміністративного права «державне управління» традиційно трактується у широкому та вузькому значеннях. У широкому розумінні воно охоплює сукупність усіх форм реалізації державної влади та характеризує цілісну систему діяльності держави, спрямовану на організацію суспільних процесів. Такий підхід дає можливість відмежувати діяльність державних інституцій від функціонування недержавних управлінських структур. У вузькому значенні «державне управління» визначається як специфічний різновид державно-владної діяльності, що здійснюється переважно органами виконавчої влади та має виконавчо-розпорядчий характер. Його зміст полягає у практичній реалізації функцій держави шляхом виконання законів, організації управлінських процесів та забезпечення належного функціонування економічної, соціально-культурної й адміністративно-політичної сфер суспільного життя.

Основними суб'єктами реалізації державного управління виступають органи виконавчої влади, діяльність яких спрямовується на виконання завдань та функцій держави відповідно до вимог Конституції України, законів та підзаконних нормативно-правових актів. Водночас, «державне управління», будучи складовою загальної державної діяльності, характеризується загальносуспільною спрямованістю та охоплює ключові сфери функціонування держави. Його організаційний характер проявляється у здатності координувати суспільні процеси, забезпечувати узгодженість діяльності різних суб'єктів та регулювати спільну діяльність людей у різних галузях суспільного розвитку. Головним призначенням державного управління є забезпечення реалізації завдань держави у соціальній, економічній та адміністративно-політичній сферах. У цьому контексті державне управління виступає важливим елементом системи публічного адміністрування, через який забезпечується практичне виконання державних функцій.

Розмежування категорій «державне управління» та «публічне управління» переважно здійснюється через критерій сфери управлінського впливу. Державне управління концентрується насамперед на внутрішньо-організаційній діяльності органів державної влади, пов'язаній із реалізацією державних функцій, виконанням законодавства та забезпеченням діяльності державного механізму. Натомість публічне управління характеризується значно ширшим змістом, оскільки охоплює не лише діяльність органів державної влади, а й систему взаємодії держави з інститутами громадянського суспільства, органами місцевого самоврядування, суб'єктами господарювання та громадянами. Такий підхід відображає сучасну тенденцію переходу від виключно владно-розпорядчої моделі управління до людино-центричної системи публічного врядування, заснованої на координації, партнерстві та сервісній орієнтації держави.

У сучасній науковій літературі «публічне управління» визначається як самостійний напрям теорії та практики, що забезпечує організацію внутрішньої діяльності публічних інституцій та охоплює питання контролю, стратегічного планування, організаційного забезпечення, кадрового менеджменту, цифровізації управлінських процесів та оцінювання ефективності діяльності органів влади [1]. Ефективність публічного управління безпосередньо пов'язується зі здатністю суб'єктів управління досягати поставлених цілей шляхом координації діяльності різних учасників управлінського процесу. При цьому діяльність управлінців у публічному секторі спрямовується не лише на організацію роботи державного апарату, а й на формування ефективної взаємодії між державою, суспільством та окремими організаціями, особливо в умовах децентралізації владних повноважень [2].

У наукових джерелах поняття «публічне управління» також розглядається у декількох аспектах, а саме: як діяльність державних службовців та політичних діячів; як система

організаційних структур і процедур функціонування органів державної влади; а також як окремий напрям наукового дослідження, пов'язаний із вивченням діяльності, структури та механізмів функціонування публічної влади [3, с. 42; 4, с. 12–13].

Отже, публічне управління є складною багаторівневою системою організаційно-владного впливу, що поєднує діяльність державних інституцій, механізми взаємодії з громадянським суспільством та сучасні управлінські технології з метою забезпечення ефективного функціонування держави, реалізації публічних інтересів і досягнення суспільно значущих результатів.

Публічне адміністрування у сфері ветеранської політики доцільно розглядати як комплексну, нормативно врегульовану діяльність суб'єктів публічної адміністрації, спрямовану на формування, реалізацію, координацію та контроль державної політики щодо забезпечення правового статусу ветеранів, гарантування їх соціального захисту, реінтеграції, медичного, психологічного, професійного та соціального відновлення, а також створення належних умов для повноцінної участі ветеранів у суспільному житті.

У сучасних умовах трансформації системи публічного управління України, зумовленої збройною агресією Російської Федерації, розвитком сектору безпеки і оборони та масштабним збільшенням кількості осіб, які набувають статусу ветерана війни, публічне адміністрування у сфері ветеранської політики набуває ознак самостійного напрямку державної політики та окремого об'єкта адміністративно-правового регулювання. Його зміст виходить за межі виключно соціального забезпечення, охоплюючи широкий комплекс організаційно-правових, координаційних, сервісних, реабілітаційних, інформаційних та контрольних механізмів, що реалізуються через систему органів державної влади, органів місцевого самоврядування, інститутів громадянського суспільства та спеціалізованих ветеранських інституцій [5, с. 557; 6, с. 40].

З огляду на це, авторську детермінанту публічного адміністрування у сфері ветеранської політики можна сформулювати таким чином:

Публічне адміністрування у сфері ветеранської політики – це врегульована нормами адміністративного права системна, цілеспрямована та організаційно-владна діяльність суб'єктів публічної адміністрації, спрямована на формування та реалізацію державної ветеранської політики, забезпечення прав і законних інтересів ветеранів війни, членів їхніх сімей та сімей загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України шляхом застосування адміністративно-правових, організаційних, сервісних, цифрових, координаційних та контрольних механізмів, орієнтованих на соціальну адаптацію, реабілітацію, реінтеграцію та забезпечення гідного рівня життєдіяльності зазначених категорій осіб.

У структурному аспекті така діяльність охоплює: а) нормотворчу складову, пов'язану із формуванням правових засад ветеранської політики; б) інституційну складову, яка включає систему суб'єктів публічного адміністрування у сфері ветеранської політики; в) функціональну складову, що виражається у реалізації адміністративних процедур, наданні публічних та адміністративних послуг; г) контрольну складову, спрямовану на моніторинг ефективності реалізації державної ветеранської політики та дотримання прав ветеранів; д) сервісно-цифрову складову, яка передбачає впровадження електронного урядування, цифрових реєстрів, автоматизованих механізмів обліку та надання послуг ветеранам.

Водночас специфіка публічного адміністрування у сфері ветеранської політики полягає у його людино-центричному характері, оскільки ключовим пріоритетом діяльності держави у цій сфері виступає не лише формальне виконання управлінських функцій, а й забезпечення реального відновлення соціального, психологічного та професійного потенціалу ветерана як повноправного учасника суспільних відносин. Саме тому ефективність такого адміністрування безпосередньо залежить від рівня міжвідомчої координації, цифровізації адміністративних процесів, доступності публічних послуг, прозорості управлінських процедур та належного нормативно-правового забезпечення ветеранської політики.

Висновки. Ветеранська політика в системі забезпечення національної безпеки України – це комплексна, нормативно врегульована та інституційно забезпечена діяльність органів публічної влади, органів місцевого самоврядування, інститутів громадянського суспільства й інших уповноважених суб'єктів, спрямована на формування та реалізацію механізмів соціального, правового, медичного, психологічного, професійного й економічного забезпечення ветеранів

війни, членів їхніх сімей та осіб, прирівняних до них, з метою гарантування їхньої соціальної захищеності, реінтеграції у цивільне життя, збереження людського потенціалу держави, зміцнення обороноздатності, суспільної стійкості та забезпечення національної безпеки України в умовах сучасних воєнних і гібридних загроз. У доктринальному аспекті ветеранська політика розглядається як самостійний напрям державної безпекової політики, що поєднує адміністративно-правові, соціально-економічні, організаційні та гуманітарні механізми публічного адміністрування, спрямовані на забезпечення належного статусу ветерана як стратегічного суб'єкта національної безпеки та післявоєнного відновлення держави.

Список використаних джерел

1. Глосарій Програми розвитку ООН. URL: <http://www.unpan.org/Directories/UNPublicAdministration>
2. Kasianenko L., Shopina I., Karmalita M., Muliavka D. Interest in the context of tax relations: traditional approach and trends of tax management development. *Juridical Tribune (Tribuna Juridica)*. 2020. № 10 (1). С. 56–68.
3. Бінько І. Публічне управління і публічне адміністрування: співвідношення понять. *Вісник АПСВТ*. 2020. № 3–4. С. 41–47.
4. Pollitt C. Bouckaert G. *Public Management Reform: A Comparative Analysis*. Oxford : University Press, 2004. 240 p.
5. Булик І. Л., Бухтіяров О. А. Стрельченко О. Г. Бухтіяров О. А. Сучасна інтерпретація поняття «публічне адміністрування»: нові погляди та ефективність. *Актуальні питання у сучасній науці*. 2025. № 4. С. 555–566.
6. Бугайчук К. Л. Публічне адміністрування: теоретичні засади та підходи до визначення. *Право і безпека*. 2017. № 3 (66). С. 38–44.

Войток Вікторія Олександрівна, здобувач вищої освіти НАВС

Науковий керівник – **Резнік Юлія Степанівна**, старший викладач кафедри кримінального права та кримінології навчально-наукового інституту права та психології НАВС, кандидат юридичних наук

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ОЦІНКА ПЕРЕДАЧІ ГЕОЛОКАЦІЙ ВІЙСЬКОВИХ ОБ'ЄКТІВ В УКРАЇНІ: СУДОВА ПРАКТИКА, ЦИФРОВІ ВИКЛИКИ ТА МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД

Сучасна війна ведеться не лише на полі бою, а й у цифровому просторі, де інформація стала одним із найважливіших видів зброї. Сьогодні звичайна фотографія, відеозапис або координати українського блокпоста, позиції протиповітряної оборони, складу боєприпасів чи маршруту переміщення техніки Збройних Сил України в руках ворога миттєво перетворюються на інструмент для нанесення смертельних ударів. Відповідно до ст. 17 Конституції України, захист суверенітету і територіальної цілісності нашої держави, забезпечення її економічної та інформаційної безпеки є найважливішими функціями всього суспільства та держави [1, с. 8]. Саме тому поширення будь-яких геоміток чи знімків військового характеру не можна оцінювати як звичайний обмін думками чи новинами в соціальних мережах. Така інформація дає змогу ворогу прямо чи опосередковано вирахувати точне місцезнаходження українських підрозділів. Сучасні українські науковці, такі як М. І. Хавронюк, О. О. Дудоров та Р. О. Мовчан, у своїх працях активно наголошують, що цифрова безпека та кримінальне покарання за її порушення мають бути максимально суворими, але водночас юридично бездоганними, щоб кожен вирок суду був справедливим і законним [2, с. 45; 3, с. 112].

Найбільшим викликом для українських слідчих, прокурорів та суддів сьогодні є правильна юридична оцінка дій особи, яка передала або опублікувала координати військових об'єктів. Законодавство змушує чітко розмежовувати два схожі, але принципово різні злочини: державну зраду (ст. 111 Кримінального кодексу України) та несанкціоноване поширення інформації про переміщення або розташування ЗСУ (ст. 114-2) [4]. Для того щоб правосуддя не припускалося помилок, Касаційний кримінальний суд у складі Верховного Суду у своїх рішеннях за 2024–2025 роки сформував три головні критерії для їх розрізнення.